

خوب، بد، زشت یک رئیس جمهور

دوره اوباما از پرچالش‌ترین دوره‌های تاریخ آمریکا و نیز جهان بود

۱ **فرحناز دهقی/** باراک اوباما چهل و چهارمین رئیس جمهوری ایالات متحده آمریکا در هشت سال گذشته همواره یکی از پرمناقشه‌ترین رؤسای جمهوری این کشور بود. موافقین و مخالفین او بسیارند و هر کدام برای حمایت یا انتقاد از او دلایل بسیاری دارند. دوره ریاست جمهوری اوباما یکی از پرچالش‌ترین دوره‌های تاریخ نه تنها در ایالات متحده بلکه در جهان بود. آنچه در ادامه می‌خوانید مهم‌ترین نقاط مثبت و ضعف کارنامه اوست.

۱ **رشد اقتصادی/** پس از رکود اقتصادی آمریکا در اواخر دهه اول قرن بیست و یکم، اوضاع اقتصادی این کشور در وضعیت خوبی به سر نمی‌برد. اوباما پس از روی کار آمدن در سال ۲۰۰۸ می‌دانست مهم‌ترین چالش پیش رویش بهبود بخشیدن به شرایط اقتصادی است. اگر چه با نگاهی واقع‌بینانه نمی‌توان گفت که عملکرد او فوق‌العاده بوده و شرایط اقتصادی ایالات متحده با توسعه و جهشی قابل توجه روبه‌رو شده است اما نباید فراموش کنیم که سال ۲۰۱۴ در قرن اخیر، سالی بود که بیشترین نرخ اشتغال‌زایی در این کشور را شاهد بودیم. یکی از مهم‌ترین دلایلش هم این بود که سیاست‌های فرار مالیاتی ثروتمندان در دولت بوش در سال ۲۰۱۳ به پایان رسید و سیاست‌های جدیدی مبنی بر وضع مالیات برای سرمایه‌داران اعمال شد که به دنبالش ۱۶ میلیون آمریکایی تحت پوشش بیمه سلامت قرار گرفتند. اگر چه پیش‌تر جمهوریخواهان ادعاهایی مبنی بر اینکه گرفتن مالیات بیشتر از ثروتمندان اقتصاد را از هم می‌پاشاند، مطرح کرده بودند. اما

نتیجه برعکس شد و این مالیات‌ها در آمد قابل توجهی را برای دولت فراهم کرد.

۲ **پوشش دهی بیمه Obamacare/** وضعیت سلامت و بیمه در آمریکا قدرت اول جهان، تعریف چندانی ندارد. مردم آمریکا معتقد بودند که هزینه‌های درمانی بسیار گران است و سطح خدمات در خوریک کشور پیشرفته نیست. بیمه خدمات درمانی برگ برنده باراک اوباما بود که به پیروزی غیرمنتظره‌ای برای «پروژه حیثیتی اوباما» تعبیر شد که با برنامه بیمه همگانی برای همه آمریکایی‌ها به کاخ سفید رفت و آنقدر پافشاری کرد تا نخستین رئیس جمهوری باشد که تمامی شهروندان کشورش را بیمه کرده است. اگر چه آمریکایی‌ها تا قبل از آن طرح تأمین اجتماعی یا بیمه افراد مسن یا کم‌درآمد را داشتند اما هیچ رئیس جمهوری نتوانست ایالات متحده را در داشتن بیمه همگانی متحد کند. اوباما نشان داد که با قطع طرح‌های قرض‌های ۶۰۰ میلیون دلاری می‌توان وضعیت سلامت کشورش را بهبود بخشید.

۳ **دستگیری اسامه بن لادن/** در شرایطی که قدرت رهبری و مدیریت اوباما مورد هجوم منتقدانش قرار گرفته بود و به هر دلیلی به فقدان کاریزما محکوم می‌شد، با هدایت و ترتیب دادن نقشه دستگیری عامل اصلی حملات ۱۱ سپتامبر تلاش کرد خلاف این ادعا را اثبات کند. لئون پانتا و ژنرال دفاع وقت دولت وی در کتاب خاطرات روزانه‌اش نوشته که آن شب به پیشنهاد اوباما و هلی کوپتر پستی‌بان نیز حضور داشتند. ناگهان هلی کوپتر اصلی دچار مشکل می‌شود و هلی کوپترهای پشتیبان ادامه عملیات را بر عهده می‌گیرند. اگر این پیشنهاد عملی نمی‌شد، به‌طور قطع حقرات بزرگی برای دولت اوباما وجود می‌آمد.

۴ **توافق آب و هوایی پاریس/** کارشناسان محیط زیست معتقدند که خطر گرم شدن زمین از تروریسم و جنگ جهانی جدی‌تر است. زمین روز به روز گرم‌تر می‌شود و یخچال‌های طبیعی از بین می‌روند و به دنبالش خسارات جبران‌ناپذیری متوجه زمین می‌شود. چین و آمریکا دو کشور بزرگ تولیدکننده گازهای مضر توانستند بر سر کاهش اینگونه گازها توافق کنند و به اجرا شدن توافق آب و هوایی پاریس متعهد باشند. هدف توافق پاریس این است که تا سال ۲۰۳۰ میانگین حرارت زمین از دو درجه سانتیگراد نسبت به شروع انقلاب صنعتی بالاتر نرود. این توافق یکی از مهم‌ترین دستاوردهای دولت اوباما است که نتیجه ماه‌ها مذاکره با چین و کشورهای دیگر طرف این قرارداد است.

۵ **توافق هسته‌ای ایران/** پرمناقشه‌ترین پرونده سیاست خارجی سال‌های اخیر ایالات متحده در زمان ریاست جمهوری اوباما و با تلاش‌های وزیر امور خارجه‌اش جان کری به سرانجام رسید. توافق هسته‌ای با ایران نتیجه مذاکرات دهه‌هایی بود که با آمدن دولت روسای جمهوری دو کشور وارد مسیرهای متفاوتی می‌شد. به محض روی کار آمدن حسن روحانی مذاکرات محمدجواد ظریف و همتای آمریکایی‌اش آغاز شد و سرانجام ایران و گروه ۵+۱ به رهبری آمریکا در ۱۳ فروردین سال ۱۳۹۴ به توافق تاریخی دست پیدا کردند.

اقدامات منفی:

۱ **ناکار آمدی در بحران سوریه/** عملکرد بسیار ضعیف باراک اوباما در خاورمیانه و ویژه در مسائل سوریه شاید تنها موردی است که موافقین و مخالفینش را در جبهه مشترکی قرار می‌دهد. مایکل توماسکی روزنامه‌نگار ارشد «دیلی بیست» در این باره می‌نویسد: «مدیریت ضعیف اوباما در بحران سوریه شاید تنها لکه تیره بزرگ کارنامه اوباما باشد. او در واقع بی‌عملی محض را انتخاب کرد. در صورتی که می‌توانست مهره مؤثری در حل این بحران باشد.»

۲ **فقدان مبارزه کافی با تروریسم/** اگر چه داعش و بوکو حرام دو گروه تروریستی سال‌ها پیش از قدرت گرفتن اوباما آغاز به شکل‌گیری و عضوگیری کرده بودند اما نباید فراموش کرد که در دوران ریاست جمهوری او قدرت گرفتند و شدیدترین حملات تروریستی را علیه بشریت انجام دادند. اوباما به اندازه کافی در نابود کردن تروریسم مقتدر نبود و خیال می‌کرد با نادیده گرفتن آن‌ها، می‌تواند تهدیدات و قدرتش را از بین ببرد. نتیجه خلاف انتظار او شد و گروه‌های تروریستی نه تنها در مفرشان در خاورمیانه قدرت گرفتند بلکه دامنه حملات تروریستی به قلب آمریکا و اروپا هم رسید.

۳ **خلف وعده در زندان گوانتانامو/** باراک اوباما بعد از پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری در سال ۲۰۰۹، گفت که بازداشتگاه گوانتانامو، نماد شرم آور شکنجه است که امنیت آمریکا را تضعیف و اقتدار اخلاقی را نابود می‌کند و اعلام کرد که این بازداشتگاه را تعطیل خواهد کرد. بعد از این سخنرانی تاریخی دیک چنی، معاون سابق رئیس جمهوری آمریکا با راه اندازی فراخوانی این اقدام باراک اوباما را تلاشی برای بی‌اعتبار خواندن استراتژی امنیت ملی خواند و در نهایت مجلس سنای ایالات متحده آمریکا به نیستن زندان گوانتانامو رأی داد و با وجود آنکه از تعداد زندانیان گوانتانامو کاسته شد اما این زندان هرگز بسته نشد. اخیراً اوباما اعلام کرده که بزرگ‌ترین پشیمانی او نیستن این زندان است.

۴ **افزایش بدهی‌های دولت/** دکتر لارنس کاتلیکاف استاد اقتصاد دانشگاه بوستون معتقد است که آمریکا هم اکنون یک کشور ورشکسته است. با وجود ۱۹ تریلیون بدهی سخت می‌توان ادعای او را نپذیرفت. اگر چه اوباما در عرصه ایجاد اشتغال نسبت به هم‌تایان قبلی‌اش موفق‌تر بوده است اما بدهی‌های ملی این کشور در دوره ریاست جمهوری او افزایش پیدا کرد.

۵ **عدم توجه کافی به تبعیض نژادی/** اگر چه خودش اغلب رأی‌هایی که در سال ۲۰۰۹ به دست آورد را مدیون سیاهپوست بودنش است، اما طی هشت سال که بر سر قدرت بود فرصت تغییرات چشمگیری داشت، به اندازه کافی در عرصه رفع تبعیضات نژادی مثبت عمل نکرد. بسیاری تصور می‌کردند او همان رئیس جمهوری سیاهپوستی است که قرار است تاریخ‌ننگین آمریکا در این باره را تطهیر کند و سرنوشت دیگری برای هم‌نژاد هایش به ارمغان بیاورد. اما او حتی در مسأله اعتراضات فرگوسن در اوکاشن به تیراندازی پلیس به سیاهپوستان هم سکوت کرد و به مسائل دیگری پرداخت. باراک اوباما از معدود رؤسای جمهوری بود که هم‌میان سیاهپوستان محبوبیت بسیار زیادی داشت و هم‌میان سفیدپوستان اما بی‌توجهی او به شکافی که در ریطن جامعه آمریکا میان این دو طیف وجود دارد، باعث سرخوردگی شدید حامیان سیاهپوست وی و یکی از تاریک‌ترین نقاط کارنامه‌اش شد.